

17

~~16,005~~

Uf. 5488.

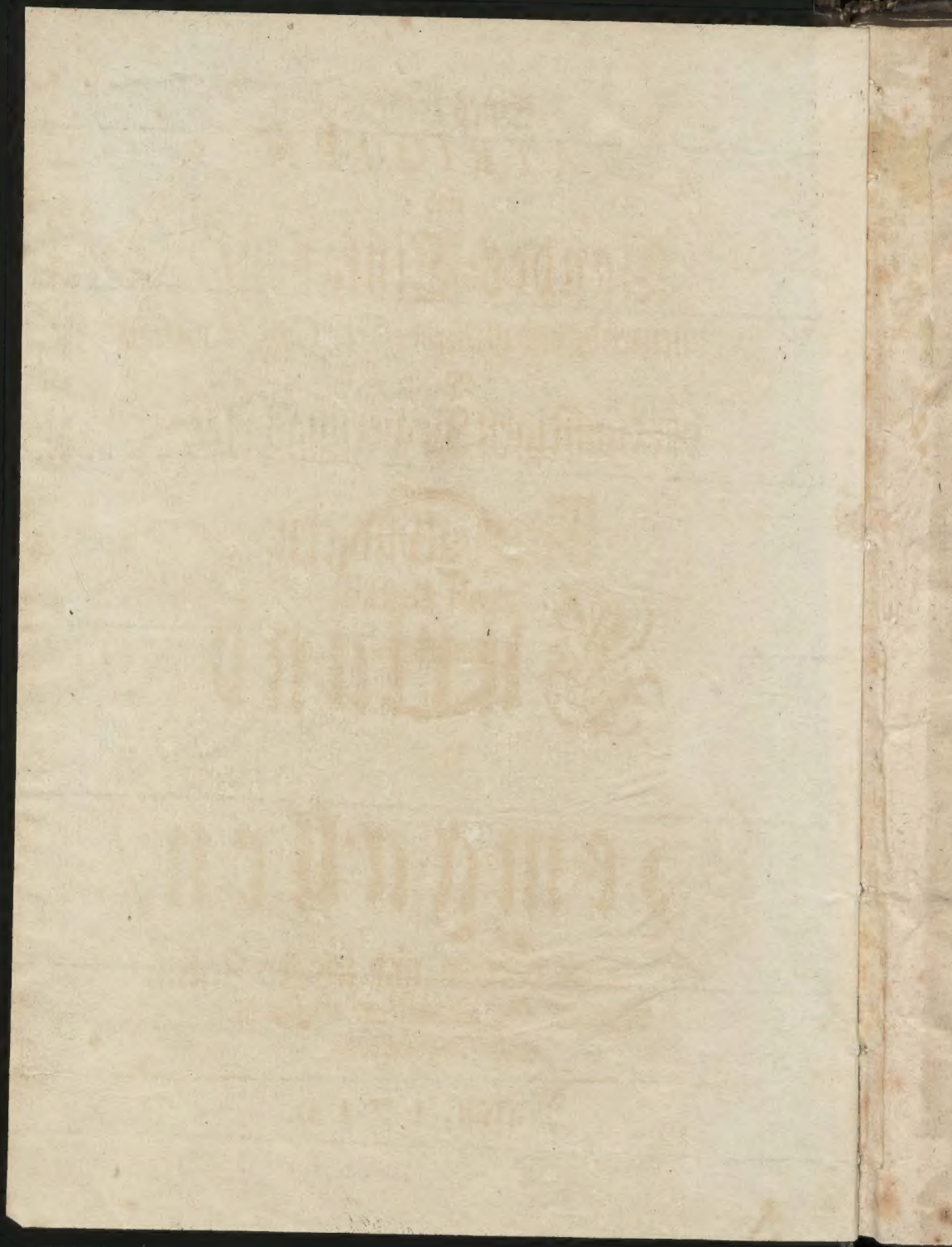
Biblioteka Jagiellońska

stdr0015502

Uf 5488 a-d

12.

Literæ
REGIS POLONIÆ,
ad
REGEM BORUSSIÆ,
De
CURLANDIÆ,
GEDANENSI

itemque
PRUSSIÆ NEGOTIO,
de dato Fraustadiæ 16. Martii 1719.

Cum responsoriis ad easdem
Berolini, die 28. Aprilis e.a. datis.

Nos Augustus II^{us}

Rex &c.

ULtimis responsoriis Berolini 21. Januarii, anni præsentis datis Majestati Vestræ stimulatī, aperto sinceroque animo contenta earundem eò libentius resolvimus, quo magis amicitiam veram candidamque absque ullo recessu factam tectamque inter Nos ac dominia nostra religiose conservare desideramus, reciproca Nobis de Majestate V^{ra} certo pollicentes. Cogitata sive proposita Majestatis V^{re} cum sua Czarea Majestate ratione Successionis in Ducatu Curlandiæ ac Semigalliæ in casum decessus Ducis Ferdinandi sine prole mascula in Marchionem Brandenburgico-Suetensem derivandæ, nec à Nobis, nec à quopiam ullatenus probari multo minus excusari queunt, obstantibus evidentibus in contrarium Legibus primævorum Pactorum, Subjectionis, Incorporationis, Formulæ Regiminis, aliorumque jurium Clarissimorum Regibus Poloniæ ac Ordinibus Reipublicæ servientium, vigore quorum sicut directum & supremum

A 2

mum

1142756

num Dominium in antecessum, ita utile, fructuosum
& usuale post sterilem obitum prædicti Ducis abs-
que ulla reservatione vel facultate novi instituendi
Principis Feudatarii ad Nos, totamque Rempubli-
cam devolvi ac spectare incontestabiliter dignosci-
tur, exclusa prorsus cujuscunque & quacunque
prætensa Successione, quæ neque sub colore quasi
paris meditationis Nostræ in promovendo Principe
Weissenfeldensi, cognato Nostro, neque sub præ-
textu acquirendarum cessionum à viduis Principis-
sis Curlandiæ affectari per quempiam potest; Nam
quoad meditationem nostram, ingenue fatemur Ma-
jestati V^{re}, Nos partim ad excludendam à longe
prævisam Majestatis V^{re} prætensionem, partim ad
complacendum Czareæ Majestati, quæ id in signum
majoris amicitiae à Nobis desiderabat, partim deni-
que ex propensione naturali, quâ commodis eorum
studere solemus, qui sanguinis vinculo Nobis juncti
sunt, aliquos passus innoxios incrementis Reipubl.
semperque ad arbitrium & decisionem illius remis-
sivos suscepisse, urgentibus nimirum sollicitis preci-
bus Nobilitatis Curlandiæ, idque exemplo Præ-
decessoris Nostri, Sigismundi Augusti I., qui in Al-
bertum Marchionem Brandenburgicum, Nepotem
suum ex filia Casimiri IV. genitum, Ducatum
Prus-

Prusiae nunc in possessione Majestatis V^{re} durantem
Jure Feudi derivavit, mediante beneplacito Rei-
publicæ; Insuper opinabamur, facilius præferendum
à Republ. casu, quo novum feudum vellet conce-
dere, Principem Weissenfeldensem Marchioni
Brandenburgico-Suetensi tanquam minus metuen-
dum gravemque futurum Regno Poloniae; Cumque
Respubl. ex ea consideratione, ne potentior red-
dat Domum Majestatis V^{re}, huc usque Regium
titulum recognoscere differat, quomodo sperari
possit, ut accessioni Curlandiæ tam considerabilis
provinciae non resistat? Quod vero ad præten-
siones Viduarum Principissarum Curlandicarum
attinet, has liquide & manifeste demonstrabi-
tur, vel nullas, vel insubsistentes esse, vel si ali-
quæ prævio examine & forma judicii comperi-
rentur, inventuram Rempubl. per Administra-
tionem Justitiæ ad instantiam Prætendentium
media accommodationis: Quemadmodum mini-
me dubitamus, ita confidimus consummata per-
spicaciae Majestatis V^{re}, quod attentis Nostris
tam validis & firmis representationibus non so-
lum memor anteriorum beneficiorum Antecesso-
rum nostrorum, & Reipubl. primum Lineae Al-
bertinae, deinde Lineae Electorali Prædecesso-
rum suorum gratuita munificentia liberaliter

præstitorum ; verum etiam ex reflexione insuperabilium difficultatum ac attrahentium incommodarum ad invicem consequentiarum à cogitationibus ulterioribus , convertendae Curlandiae in novum Feudum non tantum desistet, sed totaliter supersedebit : Sciens pro certo, præctam provinciam neque dari, neque accipi salva Republ. posse, simulque persuasa, idem Nos facturos, qui amorem Reipubl. charitati Sanguinis Nostri anteponendo potius incrementa subditorum Nostrorum, quam Nostra augere, solaque utilitate civium gloriam Nostram metiri decrevimus.

Quantum attinet Gedanenses, non expediebat illos Majestati V^{re} tanquam proprios subditos mandatis imperativis ac comminativis satis aliunde afflictos affligere & obligare ad satisfactionem propriis incolis, non servata nec petita prius justitia per ordinariam formam Processus Juridici in prima instantia, & deinde in suprema apud Nos, tanquam Directum Dominum omnium Civitatum Regni, sine quo gradu prius præmisso Jus repressaliorum de more Gentium censetur esse illicitum, & si illud à subditis Majestatis V^{re} attentaretur de facto, permissum quoque foret nostris vicem pro
vice

vice reddere. Longe potiore Jure subditos Majestatis V^{re} simulque Nostros intuitu eventualis vel actualis homagii, vigore Domini directi literis Nostris intimatoriis potuimus solari, indagantibus, nonne patiantur aliqua gravamina vel præjudicia in suis juribus ac libertatibus contra nexum pactorum, nihilominus ob respectum non alterandae amicitiae Majestatis V^{re} tantisper eam diligentiam dissimulavimus ; De cætero Majestati V^{re} omnigenam prosperitatem &c. Fraustadiae die 16. Martii 1719.

Ad Regem Borussiae.

Fride-

Fridericus Wilhelmus

Rex &c. &c.

R Eddita Nobis sunt iteratae a Maj^{te} V^{ra} de dato Fraustadiae 16. Martii nuperi, Nostri de 21. Jan. responsoriae litterae, & quod in ipso earum initio expressum est, „amicitiam veram candidamque, absque ullo recessu factam tectam inter Nos & Dominia Nostra reciproce conservandi Maj^{tis} V^{rae} desiderium tantò lubentius excepimus, quantò magis, firmoque proposito Nostro parem amicitiae cultum jugiter referendi, illud respondere profitemur;

Ea, quae sequuntur, quo minus expectata, eo graviori sensu animum nostrum affecere, aversam Maj^{tis} V^{rae} à Nobis & quasi infensam voluntatem aperientia, cui tamen causam aut occasionem vel levissimam praeuisse non recordamur.

Enim vero, cum in omnibus tum in eo, quod praecipue urgeri animadvertimus, Curlandiae

diae negotio, à mente Nostra longe alienum semper fuit, quicquam suscipere, quod Maj^{ti} V^{ra} displicere nedum quod dispendium inferre, aut in detrimentum Reipublicae cadere posset: Quod cum verbis saepius fuerit explicatum, ipsoque facto hactenus comprobatum, dolemus merito contrarias in Nos suspensiones per omnem Poloniam divulgari, & innoxiam intentionem Nostram, iniquis interpretationibus in sensum praeposterum detorqueri.

Quae cum apertis rumoribus differantur, ut latere Nos pariter ac alios omnes non possint, ipsa necessitate postulante adducti, Declarationem in publicum typis edidimus, qua cum universos tum praecipue inclutam gentem Poloniam insidiosis insinuationibus eorum, qui nobis in Polonia offensionem quaerunt, praecipue occupatam, ab errore nitimur revocare. Ejus declarationis exemplum Maj^{ti} V^{rae} mittimus, neque quicquam dubitamus, si proposita inibi argumenta penitus expendere placuerit, quin de Nobis aequiores & in benigniorem partem inclinantes sensus concipiat.

Illud autem maxime sua novitate animum Nostrum perculit, quod in praedictis literis Maj^{tas}

B

V^{ra}

„V^{ra} proficitur, non expedire, potentio-
rem reddi
„Domum Brandenburgicam, eaque de causa
„Regium Nostrum Borussiae Titulum recogno-
„scere Rempubicam hucusque distulisse, quanto
„minus igitur sperari posse, ut in accessione
„Curlandiae consentiat.

Sane nunquam Nobis cogitatum nedum pro-
positum fuit, Curlandiae Ducatum acquirere aut
Prussiae annectere eaque accessione virium & po-
tentiae incrementa Nobis accersere. Contrarium
omnino è Pactis cum Tzarea Maj^{te} à Nobis initis
elucet, quibus expressa stipulatione cautum est,
ne Ducatus Curlandiae unquam ullo tempore in
accessionem sive Prussiae, sive Ditionum Tzareae
Maj^{tis} concedere possit, utut à Rege & Republica
Poloniae in Marchionem Suetensem clientelari jure
fuerit collatus:

„Præterea libera hujusmodi & aperta denun-
„ciatio, non esse ferenda incrementa Domus Bran-
„denburgicae, sed iis se officere velle & debere,
„æternis, quae cum Republica Poloniae Domui
Brandenburgicae intercedunt, Pactis, invitis omni-
no fit & reclamantibus, quippe quae diserte postu-
lant, alterius partis utilitates & commoda ab alte-

ra pari studio ac sua propria, utrinque esse promo-
venda.

Qua fide id à Nobis & Majoribus Nostris
præstitum, quamque impense Regni Poloniae se-
curitas, conservatio & incrementa quæsita fuerint,
cum complura alia, tum nupera, ante paucos an-
nos suscepta à Nobis Stralsundensis expeditio lo-
quitur, quae tanto sanguinis & opum dispendio
a Nobis peracta est, eo præcipue fine, ut Sueciae
Regis, novissime defuncti pertinax propositum,
quod tunc agitabat, in Poloniam denuo perrum-
pendi ferroque & flammis cuncta miscendi, inter-
verteretur.

Eadem mens, eademque in Maj^{tem} Vram &
Rempubicam Poloniae constans & propensa vo-
luntas Nobis durat ac durabit, ut amicum nobis
Regnum præ cunctis Europae, in florentissimum,
opulentissimum & potentissimum statum, Nobis
lubentibus & lætantibus, &, si quid possumus,
etiam adjuvantibus, provehatur. Ex adverso con-
fidimus, non invitis illis nec invidentibus fore,
quae à Deo & fortuna in Domum Brandenburi-
cam derivabuntur qualiacunque emolumenta.

Quod ad debita Civitatis Gedanensis attinet, si ad ea præstanda illam pro autoritate compellere placeat Maj^{ti} V^{re}, Nobis id quoque non displicebit. Verum super liquidis & ab ipsa civitate agnitis nominibus longas litium ambages inire, &, quod Maj^{is} V^{re} literae insinuare videntur, per plures instantias prosequi, id vero nihil aliud esset, nisi Creditoribus infinitos sumtus & moras accersere, & in effectu ipsas sortes exhaurire velle, id quod tanquam oppidò durum & iniquum ab æquissimo & generoso Ipsius Maj^{is} V^{re} animo improbari certi sumus.

Ceterum haud satis assequimur, quid sibi ve-
„ lint aut quorsum tendant, quae in fine literarum,
„ de Nostreis simulque Maj^{is} V^{re} subditis annectun-
tur. Equidem subditos Nobis esse, qui pariter
Maj^{ti} V^{re} subiecti sint, aut in quos cuiquam præ-
ter Nos qualiscunque potestas competat, prorsus
ignoramus. Neque Prusiam Nostram, uti qui-
dem apparens est, indigitari opinamur, nisi forte
non satis memoriae obversantur, quæ per tenorem
Pactorum, Poloniam inter & domum Brandenbur-
gicam super ea re provisæ sunt.

Horum

Horum vigore Prusiae Brandenburgicae in-
colae universi jurejurando, quo secundum anti-
quam formam Regi & Reipublicae Poloniae, ex
capite subjectionis obstricti fuerant, plene integre-
que exsolvuntur & liberantur: Quae vero ex præ-
scripto jam memoratorum Pactorum, recens con-
cepta est jurisjurandi formula, in solennibus ho-
magii, quoties id in Prussia exigitur, observanda
nihil continet, quod subditis Prusiae Brandenbur-
gicae subjectionem Regi & Reipublicae Poloniae
juxta imponat, neque aliam obligationem infert nisi,
si quando, Divina providentia ita ordinante, Do-
mus Brandenburgica deficiat, ut tunc demum, ne-
quaquam vero ante hoc tempus, Regnum Poloniae
suspiciant & ad antiquum obsequium revertantur.
Consequenter igitur, & per disertam sæpius me-
moratorum Pactorum expressis verbis factam dispo-
sitionem, in præsentia & quamdiu Nos Posterique
Nostri supererunt, singulare & supremum in Prus-
siam Dominium optimo jure Nobis asserimus, ter-
rasque Prusiae summa & absoluta potestate haben-
di, possidendi & regendi facultatem Nobis vin-
dicamus, cessantibus quibuscunque nexibus &
oneribus, quibus olim Regno Poloniae Prussia
Nostra obnoxia fuit, neque præter unum Deum,

B 3

cui

cui propterea respondere aut rationem reddere habeamus, agnoscentes.

Hæc autem, si erga alios quoscunque tum maxime erga Maj^{tem} V^{ram} valere persuasi sumus, ut Ei fas non sit, inquirere, quibus modis, quibusve rationibus terrarum Prusiae Regimen à Nobis instituat, in tantum, ut ipsis pactorum dilucidis, verbis statutum cautumque sit, ne ad Rempu- blicam Poloniae ullæ querelæ è Prussia deferantur, neve delatæ ab ea admitti possint aut debeant.

Quod si Reges Poloniae, V^{re} Maj^{tas} Antecessores, quam illis gloriam merito tribuimus, & ipsa Maj^{tas} V^{ra} hoc caput pactorum in illibata observantia hucusque constanter habuere, eandem in Maj^{te} V^{ra}, & Republica Poloniae fiduciam ponimus, porro quoque fore, ut à norma sæpius dictorum pactorum, in hoc pariter ac in reliquis articulis recedere in animum nunquam inducant. Eandem observandi & firmiter tenendi constantiam à parte Nostra vicissim pollicemur, spemque latam concipimus, hac potissimum ratione, Divina benedictione accedente, mutuam Regentium, & qui ab
eis

eis reguntur, populorum benevolentiam, vigorem denuo recepturam, ingentia in utrosque commoda & beneficia redundatura & in successores posterosque perseveratura, id quod sinceris votis expetentes, Maj^{ti} V^{re} omnimodam prosperitatem apprecamur. Dabantur Berolini, die 28. April. A^o Christi MDCCXIX. Regni Nostri VII.

Ad Regem Poloniae.

1870

110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

II Lib. Puff.

b. Provinciar.

Curland.

